

Geld, monetair beleid en inflatie

Hoofdstuk 7

7.1.1 Functies van geld pg 226

- Ruilmiddel = vergemakkelijkt goederenruil
- **geld = algemeen aanvaard ruilmiddel**
- Waardemeter of rekeneenheid
- Bewaarmiddel van koopkracht = Beleggings- & Kredietmiddel

nieuwe vorm: crypto's? NEEN = speculatief beleggingsproduct

vergoeding om geld te (ont)lenen
= rente of interest in %

Geschiedenis van geld -> geldsoorten

Les Betaalmiddelen (25/3/21) Alexander De Croo, Eerste minister

De evolutie van de betaalmiddelen in een steeds digitalere economie: van ruilhandel tot bitcoin

<https://www.wikifin.be/nl/videos-lessen-ministers-de-week-van-het-geld-2021>

Nog een interessante tutorial: **Geldvragen: Wat is crypto?**

<https://youtu.be/l4MS87lwh-w>

Cryptobeurs FTX eind 2022 failliet

Belgisch cryptoplatform doet boeken toe

Bit4You, het eerste en enige Belgische platform voor cryptomunten, doet de boeken toe. Tienduizenden Belgen zien waarschijnlijk hun geld in rook opgaan. “De zoveelste waarschuwing dat er grote risico’s gemoeid zijn met cryptohandel”, zegt beurswaakhond FSMA.

Tom Le Bacq, Gazet van Antwerpen, 3 mei 2023

De Ochtend 17/11/24

Financieel expert over pieken van cryptomunt Bitcoin door herverkiezing Trump: "De ECB vindt het gebakken lucht"

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/kijk/2024/11/17/bitcoin-chris-sugira-ecb-trump-piek-mimir-2dd19b59-006b-4a83-aed/>

7.1.2 Betalingsverkeer vandaag pg 226

De historische ontwikkeling van het geld

1) HET CHARTAAL GELD (tastbaar)

1) De munten (metaalgeld)

- Standaardmunten: waarde = waarde vh edelmetaal (zilver & goud)
- Pasmunten: waarde die erop staat > materiaalwaarde (onedel metaal)
- 2002 BEF → € (Koninklijke Munt = nationaal tot 2017)
- vanaf dec '19 moeten winkeliers cashbetalingen afronden op 5 cent

2) Het papiergeld (bankbiljetten)

- Representatief papiergeld
- Conventioneel papiergeld: gouddekking <100%, niet meer inwisselbaar (sinds 1940)
- Waarde hangt af van de economie en het monetair beleid
- 2002: Drukken € door ECB (2de reeks vanaf 2013)
- €500 verdwijnt
- Max betaling cash = €3.000

Digitale euro door ECB: als alternatief voor cash, waarschijnlijk rond 2030

20 leden van de Europese Unie gebruiken de euro pg 304-305

De volgende leden van de Europese Unie gebruiken de euro (nog) niet:

België
Cyprus
Duitsland
Estland
Finland
Frankrijk
Griekenland
Ierland
Italië
Kroatië (trad toe op 1/1/23)
Letland
Litouwen
Luxemburg
Malta
Nederland
Oostenrijk
Portugal
Slovenië
Slowakije
Spanje

Bulgarije (1/1/26?)
Denemarken (opt out)
Hongarije
Polen
Roemenië
Tsjechië
Zweden (niet in EMS)

<http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.en.html>

7.1.2 Betalingsverkeer vandaag pg 228

2) HET GIRAAL GELD (vanaf jaren '60)

= immateriële vorm van geld door deposito op zicht- of spaarrekening bij bank van onmiddellijk opvraagbare tegoeden = onmiddellijk beschikbaar betaalmiddel

→ creatie of geldschepping door kredietinstelling (zie verder)

→ Elektronische betaalinstrumenten (vanaf jaren '80)

→ SEPA: 27 EU landen + 4 EVA (IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland) + VK, Monaco & San Marino

→ Debetkaart/elektronische overschrijvingen (Bancontact)

→ Kredietkaart (Visa, American Express, Mastercard, ..)

→ e-money / elektronische portemonnee

→ Smartphone

→ sms

→ e-ID

→ QR codes bv Payconic

→ Mobiele betaalsystemen van andere spelers bv ApplePay, GooglePay, PayPal

7.1.2 Betalingsverkeer vandaag pg 230

3) HET QUASI GELD

- Niet onmiddellijk beschikbaar
- staat voor bepaalde termijn (< 1 jaar) vast bij kredietinstellingen

4) Virtuele munten of cryptomunten

Worden momenteel nog niet gerekend tot de officiële betaalmogelijkheden en behoren dus niet tot de geldhoeveelheid

Zijn vooral speculatief (en dus gevaarlijk)

Geldhoeveelheid in eurozone

M1 = chartaal geld + giraal geld
= maatschappelijke geldhoeveelheid

M2 = M1
+ deposito's met vaste looptijd $\leq 2j$
+ deposito's met opzegtermijn t.e.m. 3 maanden

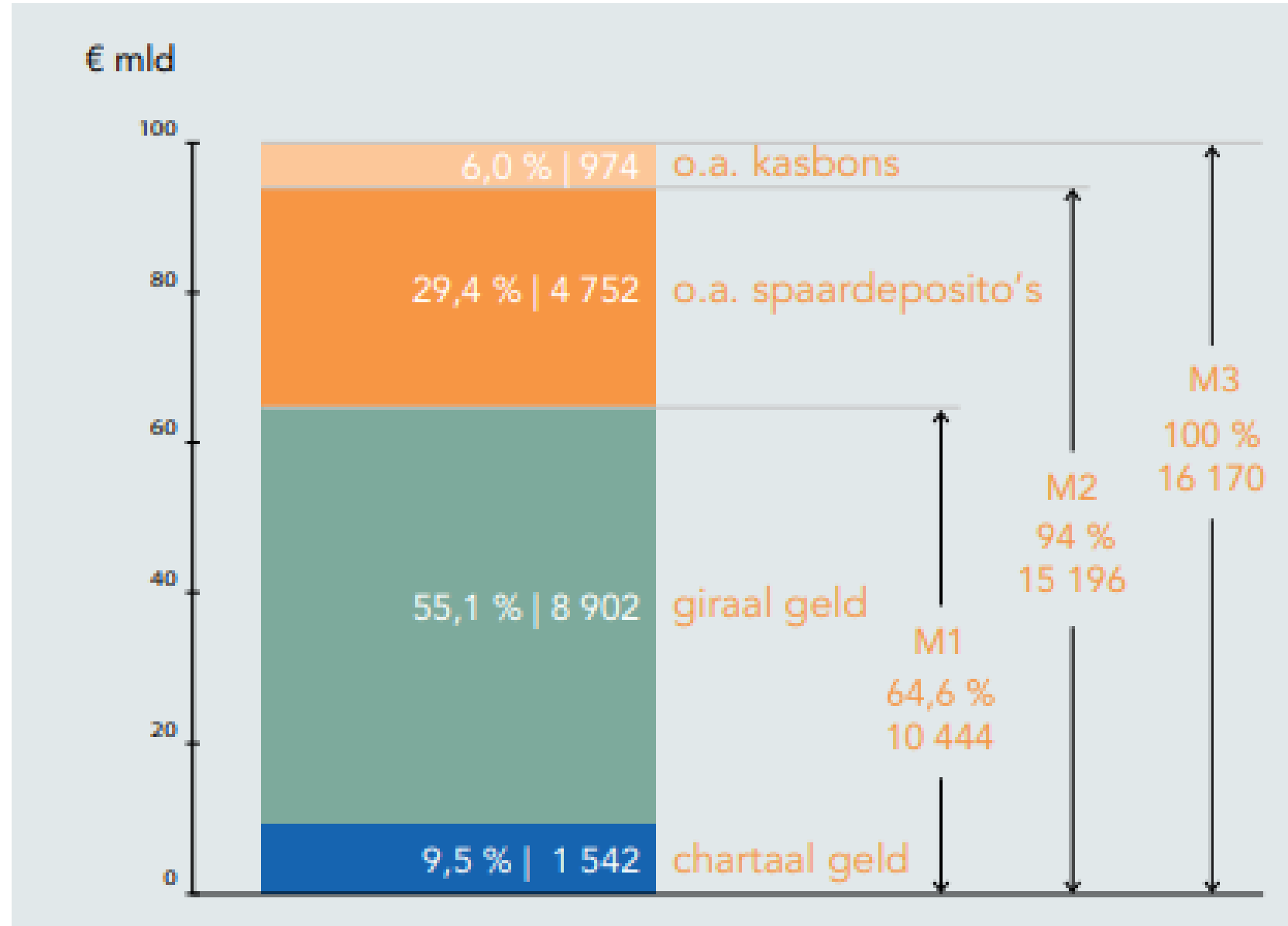
M3 = M2
+ repo's
+ schuldbewijzen met looptijd $\leq 2j$.

Geldhoeveelheid in eurozone pg 230

Eind 2020: €14.492 mld

Eind 2021: €15.501 mld

Eind 2022: €16.151 mld

7.1.3 Geldsubstitutie en –schepping pg 231

Geldsubstitutie

Omzetten van chartaal in giraal geld (of omgekeerd)
zonder Δ maatschappelijke geldhoeveelheid

Geldschepping (of –creatie) (<-> vernietiging)

= elke handeling waardoor de maatschappelijke
geldhoeveelheid in een land (€-zone) aangroeit. (<-> krimpt)

- Emissie van bankbiljetten door de ECB = lender of last resort
- Uitgifte van munten via de nationale centrale banken van de eurozone
- Geldschepping door overschot in de lopende rekeningen met het buitenland (buiten €-zone) = kapitaalvoer
- **Girale geldcreatie door kredietverstrekkingen van de kredietinstellingen aan de bedrijven, gezinnen en overheid = BELANGRIJKST**

Creatie of geldschepping door kredietinstelling

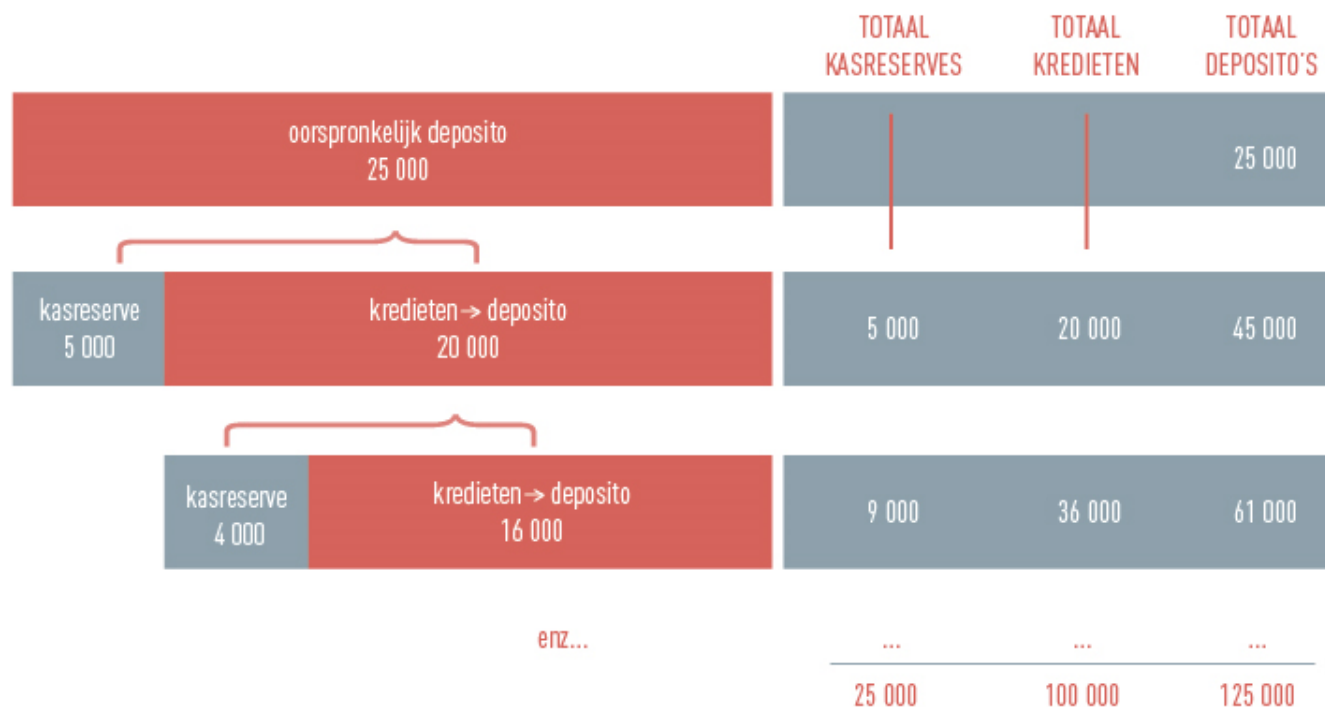
kasreserve-coëfficiënt = 20%

Deposito	Reserve	Krediet
€ 1000	€ 200	€ 800
€ 800	€ 160	€ 640
€ 640	€ 128	€ 512
€ 512
SOM = € 5000	SOM = € 1000 = chartaal	SOM = € 4000 = giraal

Geldscheppingsmultiplicator = $1/0,2 = 5$

Creatie of geldschepping door kredietinstelling pg 232

Stel: **deposito op zichtrekening** = €25 000 & kasreserve-coëfficiënt = 20%
-> maatschappelijke geldhoeveelheid kan met €100 000 stijgen tot €125.000

Geldscheppingsmultiplicator = $1/0,2 = 5$

Geldscheppings- of kredietmultipliator PG 233

$$= \frac{1}{\text{kasreservecoëfficiënt}}$$

Maatschappelijke geldhoeveelheid = multiplier X deposito in chartaal geld

In realiteit is de expansie kleiner dan deze multiplier:

- Deel deposito's opgevraagd in chartaal geld
- Inflatie

Maak oefeningen 2,3 & 4 pg 253

2. Bank XYZ bezit 50 mln EUR aan onmiddellijk opvraagbare tegoeden en 75 mln EUR aan deposito's op korte termijn. Hoeveel giraal geld kan de bank creëren als je weet dat de kasreservecoëfficiënt 15 % bedraagt?
3.
 - a) Met hoeveel kan de maatschappelijke geldhoeveelheid stijgen wanneer de kredietinstellingen een kasreservecoëfficiënt moeten aanhouden van 100 %?
 - b) Hoeveel bedraagt dan de geldscheppingsmultiplicator?
4. Een bank heeft een kasreserve van 75 mln EUR. Hoeveel zichttegoeden kan deze bank maximaal aanhouden als de kasreservecoëfficiënt 12 % moet bedragen?

Maak ook de Zelftoetsen T7.1.2 en T7.1.3

7.1.4 Vraag en aanbod van geld pg 233-234

VRAAG NAAR GELD

- Gezinnen: voor consumptie, woningbouw, beleggen,
- Bedrijven: voor investeringen
- Overheid bij begrotingstekort
- Buitenland ($X < M$), toerisme naar buitenland, ...

AANBOD VAN GELD

- sparen door gezinnen, bedrijven, overheid en buitenland
- Geldcreatie door banken (giraal) en ECB (chartaal)

Vermogensmarkt pg 234

= markt waar vraag en aanbod van geld elkaar ontmoeten, daar wordt de **prijs = rentevoet** bepaald

De rente is de prijs voor het gebruik van geld dat door anderen ter beschikking wordt gesteld

Reële rentevoet = rente % gecorrigeerd met inflatie % = **negatief rendement op spaargeld**

Bv oktober 21 op spaarrekening: $0,11\% - 4,0\% = -4\%$

Bv oktober 22 op spaarrekening: $0,11\% - 10\% = -10\%$

Bv november 23 op spaarrekening: $1,50\% - 4\% \text{ (verwachte jaarinflatie)} = -2,5\%$

Niet te kennen

Rest van Vermogensmarkt: geld- en kapitaalmarkt pg 234
7.1.5 Monetair evenwicht (pg 234-235)

7.2 Monetaire politiek vh eurosysteem pg 236

7.2.1 Doelstelling & taken

- Monetaire politiek: de geldhoeveelheid en/of geldomloopsnelheid beïnvloeden
- Door het eurosysteem = ECB + nationale banken van €-landen
- **Hoofddoelstelling volgens Verdrag van Maastricht**
 - = prijsstabiliteit**
 - = interne waarde of de koopkracht van de euro waarborgen**
 - Inflatie van 2% (HICP)**
- =** Voor duurzame groei en werkgelegenheid

NBB & ECB

- Tot 1/1/1999 was de NBB onze centrale bank en dus de "**bank der banken**" = "**lender of last resort**".
- **Pierre Wunsch**, voorzitter van de NBB sinds 2/1/19
- Sinds 1/1/1999 vormt de NBB, samen met de centrale banken van de andere EMU-landen en de **ECB (Europese Centrale Bank)**, het ESCB dat verantwoordelijk is voor **het geldmarktbeheer en het monetair beleid** (bv rentevoet & geldhoeveelheid) in de **EMU (Europese Monetaire Unie)**.
- Tussen 2011-2019 ECB geleid door voorzitter **Mario Draghi**
- Sinds **nov. 2019: Christine Lagarde**
- VS: Fed = Federal Reserve: **Jerome Powell**

7.2 Monetaire politiek vh eurosysteem

ECB doet geen concessies i.v.m. het gevoerde monetair beleid

Streng inflatieopstelling omwille van de gevreesde **tweede-ronde-effecten**
= door automatische loonindexering = **loonprijs-spiraal of inflatoire spiraal**
(zie hfst 6: pg 214)

2 mogelijkheden:

1. **Restrictief** monetair beleid = beperken van de geldhoeveelheid door:

- rentevoet te verhogen
- geldhoeveelheid te verkleinen

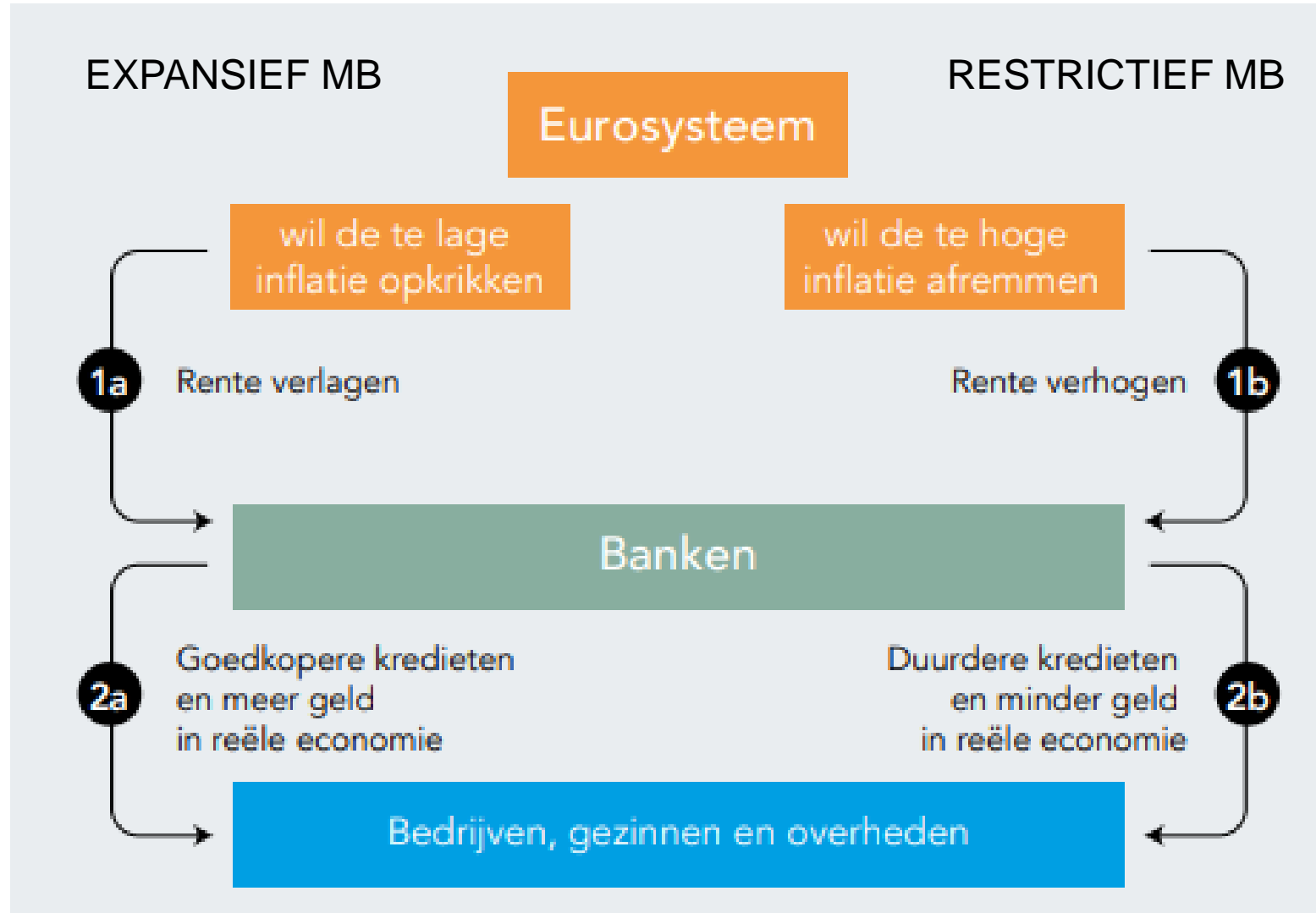
Doel: verminderen van de inflatie (richting 2%) of afkoelen van de economie

2. **Expansief** monetair beleid = verruimen van de geldhoeveelheid door:

- rentevoet te verlagen
- geldhoeveelheid te verruimen

Doel: stimuleren van de inflatie (richting 2%) of van de economie

Rentebeleid eurosysteem pg 239

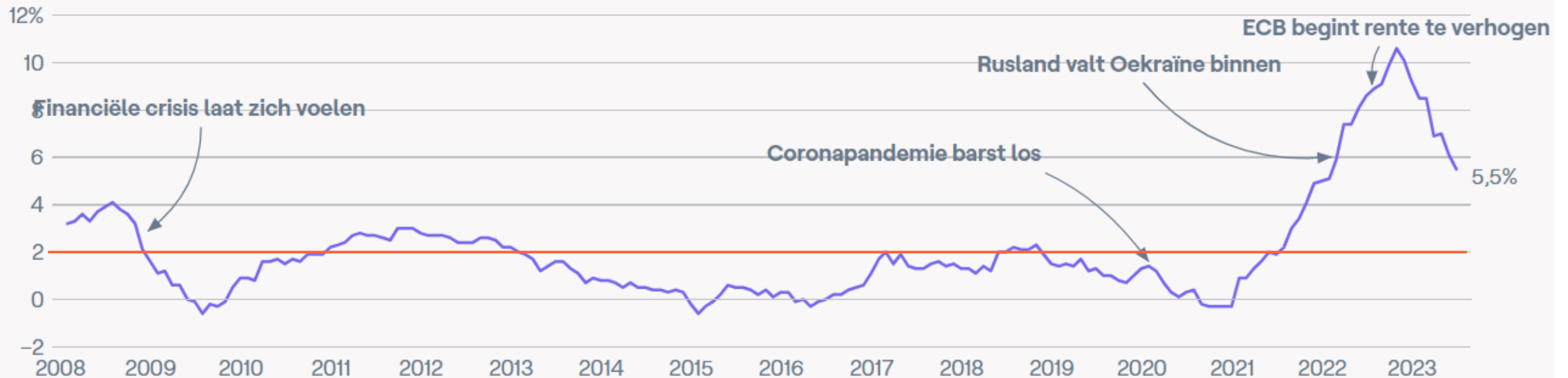

Lees het volledige artikel in het actuedossier

Cisse Michiels, VRT.NWS, 14 sep 2023

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/14/europese-centrale-bank-ecb-rente-inflatie-lagarde-verhoging/>

Hoe is de inflatie in de eurozone sinds 2008 geëvolueerd?

2008 – 2021 Expansief monetair beleid

ECB: inflatie en rente blijven laag tot 2015

donderdag 05 december 2013 om 14u43

De Europese Centrale Bank (ECB) houdt er rekening mee dat de inflatie - en bijgevolg ook de rente - in de eurozone nog lange tijd laag blijven. Dat liet ECB-voorzitter Draghi verstaan in een toelichting bij het rentebesluit.

Mario Draghi © reuters

Europese Centrale Bank verlaagt rente nog maar eens tot 0,05%: VRT Nieuws 4/9/14

Draghi haalt alles uit de kast: ECB verlaagt alle rente-tarieven: VRT 10/3/16

DOEL?

- Inflatie creëren → 2%
- Economie stimuleren

HOE?

- Centrale beleidsrente verlagen
- Geldhoeveelheid verhogen = **quantitative easing = prompt €2.400 miljard extra in de economie**

Quantitative easing

Cover van Trends

dd 25/4/19

Expansief monetair beleid

Draghi pompte op een aantal jaar tijd €2.400 miljard extra in de Europese economie en hield de rente op 0%

ECB voert het monetaire beleid voor de EMU / FED = VS

ECB - Christine Lagarde

2020 – 2021: expansief MB: extra geld voor Green Deal en Coronasteun

2022 – 2023: restrictief MB: stijgende beleidsrente om galopperende inflatie onder controle te krijgen

Video:

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/14/europese-centrale-bank-ecb-rente-inflatie-lagarde-verhoging/>

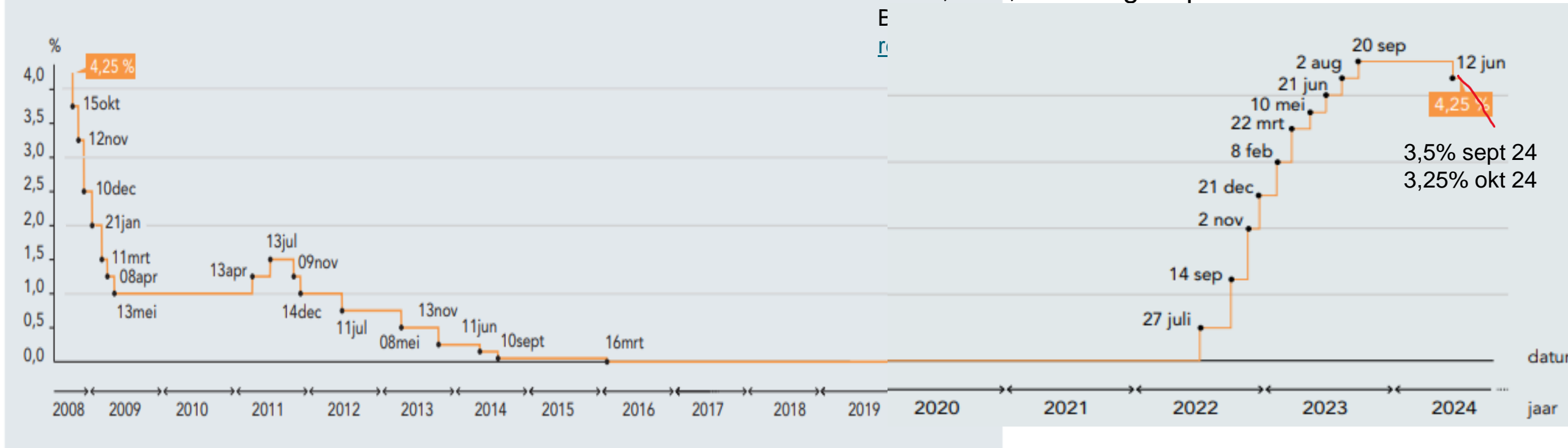
Fed-voorzitter Jerome Powell tijdens een persconferentie n.a.v. het rentebesluit op 4 mei 2022. © belga

ECB Centrale beleidsrente pg 240

Op 20/9/23 ging de rente voor de 10de keer omhoog.
Tot 4,50%, het hoogste peil sinds 2001.

E

[n](#)

3,5% sept 24
3,25% okt 24

Uit het handboek Economie
Vandaag 2020

ECB verlaagt de rente voor een derde keer

<https://trends.knack.be/kanaal-z/z-nieuws/bekijk-ecb-verlaagt-rente-voor-derde-keer-dit-jaar/>

Filmpje KanaalZ, 17/10/24

DE ECB is een versnelling hoger geschakeld in het verlagen van de rente. Amper vijf weken na de renteknip van september (naar 3,5%) doet ze er nóg eens 25 basispunten af. Wat haar depositorente op 3,25 procent brengt. Vijf weken geleden had niemand de snelle renteknip zien aankomen. Maar door nieuwe data over inflatie en economie kwam de rentedaling dit keer niet als een verrassing.

7.2 Monetaire politiek vh eurosysteem pg 237

Tweede taak: interveniëren op de wisselmarkt ingeval de **externe waarde van € = de wisselkoers op de internationale wisselmarkt** teveel afwijkt van de economische 'fundamentals'

Verder:

- bankbiljetten in omloop brengen
- Goedkeuring uitgave munten door nationale banken
- sinds 2014: Toezichthouder op alle banken in EMU
- dicteert de nationale banken (NBB) die beleid uitvoeren
- Studies en statistieken

Monetaire beleidsinstrumenten

Pg 238-242: niet in detail te kennen

WEL:

- ECB = Lender of last resort
- Centrale beleidsrente
- Geldhoeveelheid bv quantitative easing (QE) → quantitative tightening (QT); geldpomp wordt stofzuiger

7.3 Het inflatieverschijnsel

NUMMERING beetje anders dan in handboek

1. Begrip: Wat is inflatie? pg 243
2. Hoe berekent men inflatie in België? CPI (zie Hfst 1: pg 45-49)
3. Gezondheidsindex
4. Soorten inflatie pg 243
5. Oorzaken van inflatie pg 243-244
6. Gevolgen van inflatie pg 244-245
7. Bestrijding van inflatie pg 246
8. Inflatie in België pg 247
9. Deflatie pg 249

1) Begrip: Wat is Inflatie? pg 243

DEFINITIE

Inflatie = aanhoudende algemene prijsstijging van de consumptiegoederen & -diensten

wordt gemeten a.d.h.v. CPI = consumptieprijsindex op jaarbasis in %.

- **HICP** = geharmoniseerde index van consumptieprijzen pg 47
 - Sinds 1997 door Eurostat
 - Zelfde formule = geharmoniseerd voor heel de EU om vergelijking mogelijk te maken

pg 247

- **Kerninflatie of onderliggende inflatie** = HICP – levensmiddelen en energie
- **Gevoelsinflatie** = kloof tussen perceptie en werkelijke inflatie

Gezinnen percipiëren inflatie sneller bij producten die ze regelmatig kopen en waarvan ze de prijs goed kennen bv voeding

2) Hoe berekent men inflatie?

Hfst 1 Meting van de prijzen pg 45
consumptieprijsindex = CPI

- Prijsveranderingen beïnvloeden de vraag / consumptie
- Algemene prijspeil = gemiddelde van de prijzen van alle goederen en diensten die de gezinnen kopen
- CPI = Consumptieprijsindex wordt gebruikt om veranderingen in het algemeen prijspeil te meten
- Meet de evolutie van de prijzen = **inflatiemeter**
- Sinds 1920 (met basisjaar 1914)
Lees tekst in het actuedossier: “Van bolhoed tot streaming, een eeuw prijzen meten in België”
De Tijd - 28 Feb. 2020
- Huidig basisjaar = 2013 (index = 100)

Meting van de prijzen

consumptieprijsindex = CPI pg 45-49

VOORWAARDEN:

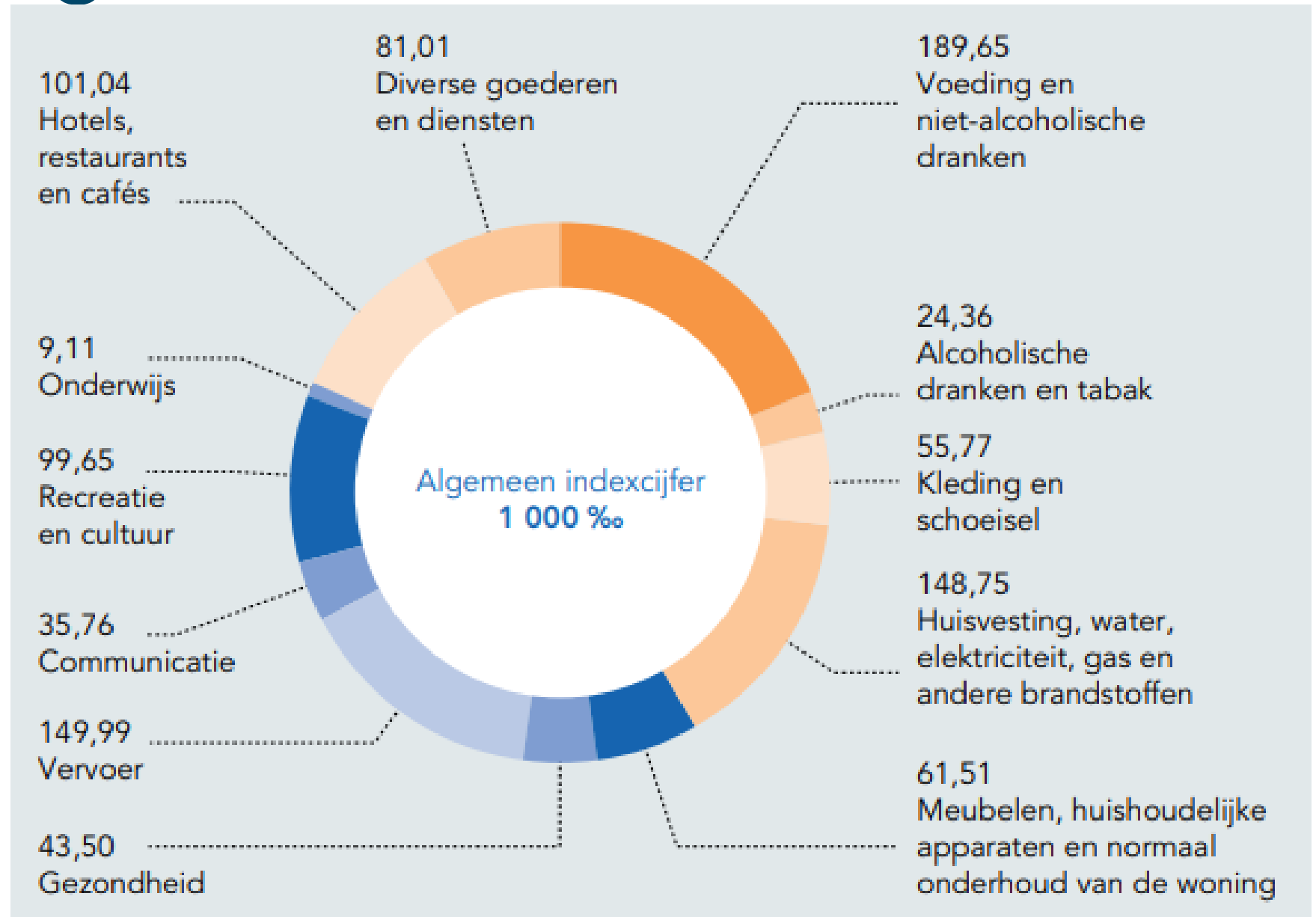
- **Representatief** → Indexkorf uit **huishoudbudgetonderzoek (HBO)** door FOD Economie

“De Belgische huishoudens besteedden in 2022 gemiddeld € 40.223, de Vlaamse € 41.180. In 2018 was dit nog respectievelijk € 35.764 in België, 36.895 euro in Vlaanderen. Na de Covid-shock, een (bijna) terugkeer naar de normaliteit.”

Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/huishoudbudget#news> (dd 26/9/23 - geen update gevonden)

+ Zie handboek pg 39
- 234 productgroepen met 1.000^{de} P&D (=getuigen), in +/-10.000 offline en online opnamepunten in 65 gemeentes: via scannerdata en webscraping
- **Soepel** → elk jaar actualiseren (oude producten schrappen / nieuwe toevoegen)
- **Gewogen**: elk product eigen belang / weging bv de productgroep met energie kreeg hogere weging 18% → 20,6%
- **Geijkt**

CPI = gewogen pg 47

Voorbeeld aanpassing korf 2019

HLN.be, 15/1/19

Kookboek, tattoo en kot bepalen mee uw loon

De indexkorf bevat nu ook kookboeken, tatoeages en de huur van een studentenkamer. De prijzen van de producten in die korf bepalen mee de lonen.

Elk jaar in januari komen er producten bij in de indexkorf, opdat die beter zou aansluiten bij de werkelijke levenskost. Nieuw dit jaar: de huur van een studentenkot, het vervangen van een deurslot, het uurtarief van een dakwerker, tweedehandsauto's, kookboeken, de consultatie van een diëtist, tatoeages, kindervagens en thermische compressen.

Wat allemaal in de korf komt, bepalen de sociale partners, die samen met academici de indexcommissie vormen. Minister van Economie Kris Peeters (CD&V) heeft zopas hun akkoord bekrachtigd. De index ligt aan de basis van de verhoging van lonen en uitkeringen. "De prijzen worden steeds nauwkeuriger gemeten, door gebruik te maken van kassagegevens van supermarkten en door prijzen uit webshops te scannen", zegt Peeters. Omdat we steeds vaker online shoppen, wordt bij de berekening ook meer gebruik gemaakt van 'webscraping'. Bij die techniek worden automatisch gegevens van webpagina's afgehaald. Dat gebeurt voortaan onder meer met de prijzen van schoenen op Torfs.be, weekends aan zee, hotelkamers, tweedehandswagens en studentenkamers.

Ook het **aandeel van vliegtuigtickets in de korf is uitgebreid**. Tot nu toe werd bij het registreren van die prijzen enkel rekening gehouden met boekingen die vier maanden vooraf werden gedaan. Maar omdat de Belg steeds vaker lastminute boekt, zijn ook boekingen van twee weken voor het vertrek toegevoegd.

Voorbeeld aanpassing korf 2020

Van winterbanden tot gebitsreiniging: deze nieuwe producten bepalen voortaan hoe snel uw loon stijgt
De prijzen van onder meer **alcoholvrije bieren, paraplu's en zonnebrillen** bepalen voortaan mee de index in ons land. Dat mechanisme regelt op basis van de stijgende levensduurte hoe snel de lonen en uitkeringen in ons land aangroeien.

VRT NWS, Stefan Grommen vr 10 jan 20

Het is een traditie in januari: dan wordt telkens vastgelegd welke consumentenproducten in de indexkorf belanden. Die korf van honderden producten bepaalt de uiteindelijke berekening van de index, het systeem dat regelt hoe snel lonen en uitkeringen in ons land stijgen.

Om de index zo nauw mogelijk te doen aansluiten bij de ware stijging van de levensduurte moet die korf van producten ook zoveel mogelijk overeenkomen met het bestedingsgedrag van de bevolking en moet het gewicht van elk product in de berekening zo goed mogelijk kloppen. Vakbonden, werkgevers en academici - verenigd in de "Indexcommissie" - suggereren jaarlijks aanpassingen, die de minister van Economie dan moet goedkeuren.

Vaarwel zonnebankabonnement

Zo wordt dit jaar de **draadloze vaste telefoon** uit de lijst gegooit - de smartphone heerst nu volop - naast ook het **zonnebankabonnement**, zo laat minister van Economie Nathalie Muylle (CD&V) weten. "Het gewicht van deze producten nam jaar na jaar af en is ondertussen verwaarloosbaar", klinkt het.

Nieuw in de lijst dit jaar zijn alcoholvrije bieren, de zonnebril, de paraplu, de douchekop, de tafelloper, gebitsreiniging, de vervanging en de opslag van zomer- en winterbanden en het dierenpension. Soms gaat het om aanvullingen of correcties van al bestaande productcategorieën, maar vooral de laatste twee voorbeelden zijn typische aanpassingen aan de hand van het veranderende aankoopgedrag van de consument.

In die zin vormt zo'n indexkorf eigenlijk wel een mooi teken des tijds. Waar 100 jaar geleden vooral boter, brood, spek en eieren de lijst domineerden, zijn daar doorheen de decennia veel moderne gebruiksproducten bijgekomen. In de jaren 60 belandde de tv in de indexkorf, in de jaren 80 het stoomstrijkijzer. In 2000 de dvd-speler en twee jaar geleden nog het Netflix- en Spotify-abonnement.

Kassa's en webwinkels

Om de prijzen van alle producten in de indexkorf op te volgen, maakt de federale overheid trouwens almaar meer gebruik van zogenaamde "big data". Dat zijn de massa's gegevens die beschikbaar zijn over ons aankoopgedrag in supermarkten (bijvoorbeeld via de kassascangegevens) en via het internet (de prijzen in webwinkels). Zo plukt de overheid onder meer de prijzen van dvd's en Blu-ray discs, videogames, schoeisel, weekends aan zee en in de Ardennen, hotelkamers en zonnebrillen van het wereldwijde web

Voorbeeld aanpassing korf 2021

VRT, Denny Baert, Belga, 28 jan 2021 12:53

Katoenen zakdoeken niet meer, toetsenborden wel: deze producten tellen voortaan mee bij de berekening van onze lonen

Door het toegenomen telewerk worden de prijzen van toetsenborden en computermuizen voortaan meegenomen in de indexkorf. Katoenen zakdoeken en gps-toestellen worden dan weer uit het indexmandje gekieperd.

In België wordt de inflatie of levensduurte berekend op basis het zogenoemde “indexcijfer van de consumptieprijzen”, beter bekend als “de index”. Op basis van die index worden lonen en/of uitkeringen van werknemers verhoogd.

“De index” wordt berekend op basis van de prijzen van een reeks producten en diensten: de indexkorf. Die korf wordt jaarlijks door de overheid geëvalueerd om de samenstelling ervan actueel te houden. Ons consumptiepatroon evolueert immers doorheen de tijd.

Nieuwkomers

Dit jaar werden een aantal nieuwe spullen aan de korf toegevoegd terwijl er twee werden uitgekieperd. Werden toegevoegd omdat ze relevanter zijn geworden of omdat er maar een beperkt aantal producten in de grotere productgroep zaten:

- computermuizen en toetsenborden, omdat we meer telewerken,
- vitaminen, mineralen en voedingssupplementen
- consultaties bij de psycholoog, omdat die nu ook terugbetaald worden
- Mondmaskers & alcoholgel

Werden geschrapt, omdat het belang ervan jaar na jaar afneemt:

losse gps-/navigatietoestellen, omdat die vaker ingebouwd zijn en minder los verkocht worden
katoenen zakdoeken omdat we meer papieren zakdoekjes zijn gaan gebruiken.

Meting van de prijzen → CPI (basisjaar 2013)

Fictief voorbeeld!

maand	Gezinsuitgaven Waarde vd gezinskorf	CPI
Januari 2013	€2.700	100
Februari 2013	€2.701	100,04
Maart 2013	€2.702	100,07
April 2013	€2.703	100,11
Mei 2013	€2.704	100,15
Juni 2013	€2.705	100,19
Juli 2013	€2.705,7	100,21
Augustus 2013	€2.704	100,15
September 2013	€2.705,7	100,21
Oktober 2013	€2.703,5	100,13
November 2013	€2.705,4	100,20

Inflatie berekenen o.b.v. CPI

	Consumptieprijsindex	
Basisjaar	2004	2013
dec/22	156,33	127,72
jan/23	156,48	127,84
feb/23	155,39	126,95
mrt/23	156,27	127,67
apr/23	155,23	126,82
mei/23	155,82	127,30
jun/23	155,58	127,11
jul/23	156,84	128,14
aug/23	158,04	129,12
sep/23	156,95	128,23
okt/23	157,49	128,67
nov/23	157,76	128,89
dec/23	158,45	129,45
jan/24	159,22	130,08
feb/24	160,36	131,01
mrt/24	161,24	131,73
apr/24	160,47	131,10
mei/24	161,05	131,58
jun/24	161,41	131,87
jul/24	162,56	132,81
aug/24	162,56	132,81
sep/24	161,75	132,15
okt/24	162,53	132,79
nov/24	162,80	133,01
http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijf		
geraadpleegd 6/12/24		

Foutje in vorige versie
rechtgezet

Wordt in principe **per jaar** berekend

$$\frac{\text{CPI voor maand}_x \text{ jaar}_t - \text{CPI voor maand}_x \text{ jaar}_{t-1}}{\text{CPI voor maand}_x \text{ jaar}_{t-1}} \times 100$$

- 1. Bereken de (jaar)inflatie in januari 2024
- 2. Bereken de (jaar)inflatie in oktober 2024

Inflatie stijgt verder door tot 3,2 procent – okt 24

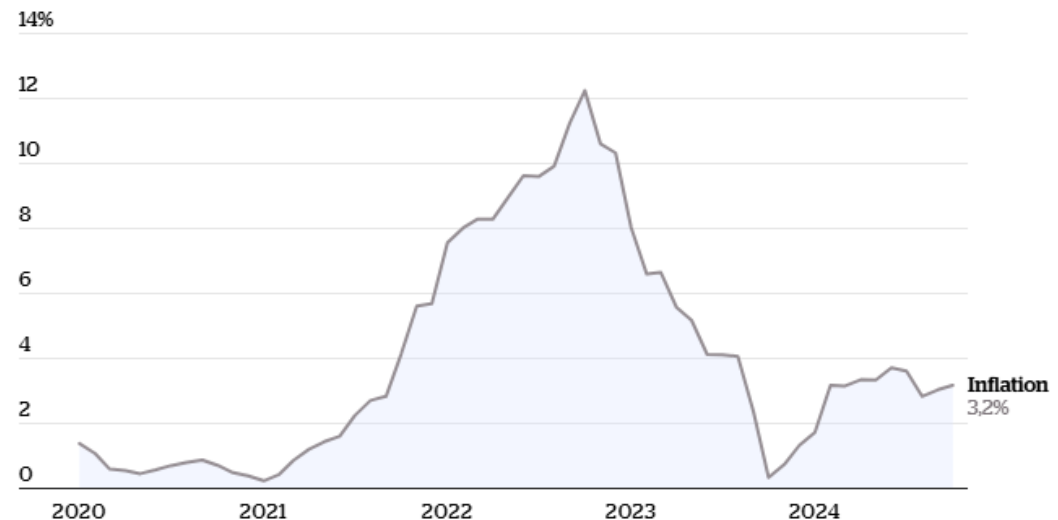
HLN.be, HLA 30-10-24

<https://www.hln.be/economie/inflatie-stijgt-verder-door-tot-3-2-procent-deze-producten-werden-goedkoper-of-duurder~a6fa762d/>

De Belgische inflatie is in oktober weer opgelopen naar 3,20 procent op jaarbasis. Dat maakte statistiekbureau Statbel woensdag bekend. Met name de huurprijzen, brandstoffen, brood, recreatieve sport, kleding, vlees, huishoudhulp, de horeca en meubels werden deze maand duurder. Elektriciteit, hotelovernachtingen en stookolie werden dan weer goedkoper.

Evolutie van de inflatie in België sinds 2020

Prijzevolutie ten opzichte van hetzelfde maand van het voorgaande jaar

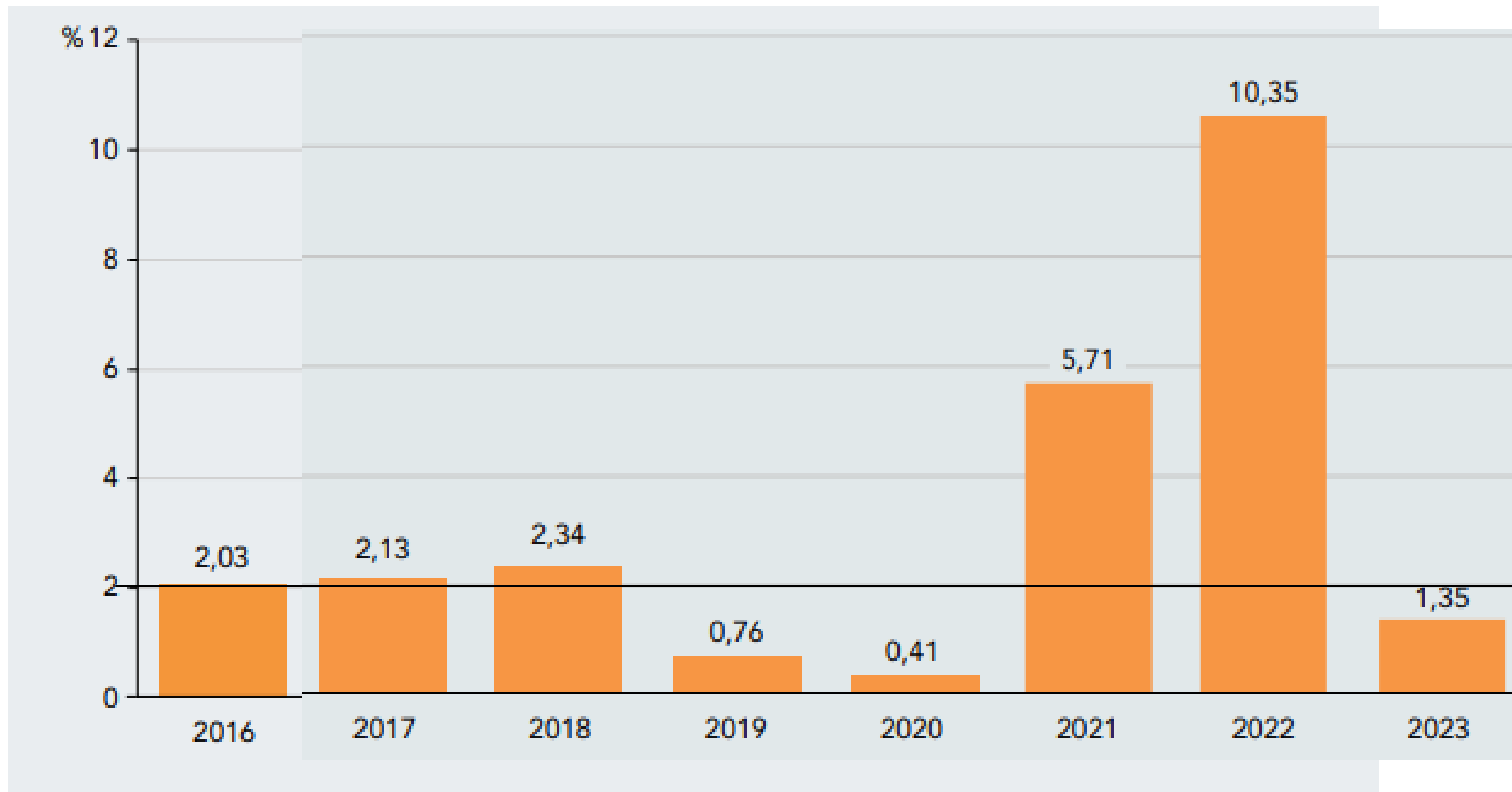
CPI en inflatie december pg 48 - 49

	Consumptieprijsindex	Gezondheidsindex	Afgevlakte gezondheidsindex
	2013 = 100	2013 = 100	2013 = 100
2016	103,54	104,05	101,81
2017	105,75	106,15	103,72
2018	108,22	108,45	106,01
2019	109,04	109,18	106,76
2020	109,49	109,88	107,72
2021	115,74	115,60	111,97
2022	127,72	127,89	124,50
2023	129,45	129,53	125,91

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2,13	2,34	0,76	0,41	5,71	10,35	1,35

Inflatie 2016 – 2023 pg 247

3) Gezondheidsindex pg 48

- Sinds 1994 (Globaal Plan Dehaene)
 - Gebruikt voor bepaling indexering = aanpassing van:
 - Lonen openbare ambt = overheidspersoneel
 - Sociale premies
 - Huurprijzen
- aan inflatie (**bewaren koopkracht**)
- Zelfde korf als CPI – **tabak-, alcohol-, benzine-, dieselproducten**
 - Wanneer het 4-maandelijks gemiddelde van de gezondheidsindex (= afgevlakte index) de vastgelegde **spilindex** overschrijdt, worden de lonen, wedden, sociale uitkeringen en huurprijzen automatisch met 2% verhoogd na 1 of 2 maanden.
 - Een **Indexsprong** om loonhandicap weg te werken, zette dit systeem tijdelijk stil tss maart 15 en april 16
 - https://www.vrt.be/vrtnws/nl/kijk/2023/01/24/fast-explainer-index-met-anne-vanrenterghem-arvato_54742604/
= Zeer interessante video die kort, indexering uitlegt

Mechanisme automatische loonindexering (HERHALING uit Hfst 6 pg 213-214)

Wanneer het **4-maandelijks gemiddelde van de gezondheidsindex** (= afgevlakte index) x **0,98 (als gevolg van de indexsprong)** de vastgelegde **spilindex** overschrijdt, worden de lonen, wedden, sociale uitkeringen en huurprijzen automatisch met 2% verhoogd na 1 of 2 maanden. De spilindex wordt eveneens met 2% opgetrokken.

	Consumptieprijsindex		Gezondheidsindex		indexsprong	afgevlakte		
Basisjaar	2004	2013	2013	4M gem	x 0,98	gezondheidsindex		
jan/22	145,82	118,32	118,21	115,74		113,42	nieuwe spilindex vanaf jan22 = 113,76	
feb/22	145,74	119,07	118,74	116,94		114,60	spilindex (113,76) overschreden	
mrt/22	146,50	119,69	119,05	117,90		115,54	nieuwe spilindex vanaf maart22 = 116,04	
apr/22	146,99	120,09	119,59	118,90		116,52	spilindex (116,04) overschreden	
mei/22	148,12	121,01	120,25	119,41		117,02	nieuwe spilindex vanaf mei22 = 118,36	
jun/22	149,38	122,04	121,02	119,98		117,58		
jul/22	150,61	123,05	122,35	120,80		118,39	spilindex (118,36) overschreden	
aug/22	151,84	124,05	123,68	121,83		119,39	nieuwe spilindex vanaf aug22 = 120,73	
sep/22	153,29	125,24	124,92	122,99		120,53		
okt/22	156,93	128,21	127,92	124,72		122,22	spilindex (120,73) overschreden	nieuwe spilindex vanaf nov22 = 123,14
nov/22	156,57	127,92	127,44	125,99		123,47	spilindex (123,14) overschreden	nieuwe spilindex vanaf dec22 = 125,60
dec/22	156,33	127,72	127,89	127,04		124,50		
jan/23	156,48	127,84	128,00	127,81		125,26		
feb/23	155,39	126,95	126,86	127,55		125,00		
mrt/23	156,27	127,67	127,80	127,64		125,08		
apr/23	155,23	126,82	126,70	127,34		124,79		
mei/23	155,82	127,30	127,35	127,18		124,63		
jun/23	155,58	127,11	127,09	127,24		124,69		
jul/23	156,84	128,14	128,22	127,34		124,79		
aug/23	158,04	129,12	128,82	127,87		125,31		
sep/23	156,95	128,23	127,52	127,91		125,35		
okt/23	157,49	128,67	128,30	128,22		125,65	spilindex (125,60) overschreden	nieuwe spilindex vanaf nov23 = 128,11
http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/consumtieprijzen/								
geraadpleegd 11/11/23								

	Consumptieprijsindex		Gezondheidsindex		indexsprong	afgevlakte	
Basisjaar	2004	2013	2013	4M gem	x 0,98	gezondheidsindex	
dec/22	156,33	127,72	127,89	127,04		124,50	
jan/23	156,48	127,84	128,00	127,81		125,26	
feb/23	155,39	126,95	126,86	127,55		125,00	
mrt/23	156,27	127,67	127,80	127,64		125,08	
apr/23	155,23	126,82	126,70	127,34		124,79	
mei/23	155,82	127,30	127,35	127,18		124,63	
jun/23	155,58	127,11	127,09	127,24		124,69	
jul/23	156,84	128,14	128,22	127,34		124,79	
aug/23	158,04	129,12	128,82	127,87		125,31	
sep/23	156,95	128,23	127,52	127,91		125,35	
okt/23	157,49	128,67	128,30	128,22		125,65	spilindex (125,60) overschreden nieuwe spilindex vanaf nov23 = 128,11
nov/23	157,76	128,89	128,55	128,30		125,73	
dec/23	158,45	129,45	129,53	128,48		125,91	
jan/24	159,22	130,08	130,19	129,14		126,56	
feb/24	160,36	131,01	130,95	129,81		127,21	
mrt/24	161,24	131,73	131,75	130,61		127,99	
apr/24	160,47	131,10	130,85	130,94		128,32	spilindex (128,11) overschreden nieuwe spilindex vanaf mei24 = 130,67
mei/24	161,05	131,58	131,42	131,24		128,62	
jun/24	161,41	131,87	131,92	131,49		128,86	
jul/24	162,56	132,81	132,84	131,76		129,12	
aug/24	162,56	132,81	132,94	132,28		129,63	
sep/24	161,75	132,15	132,41	132,53		129,88	
okt/24	163,53	132,79	132,96	132,79		130,13	

<http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/consumtieprijzen/>

4) Inflatie: soorten naar niveau pg 243

- **Sluipende of kruipende (creeping) inflatie** = normaal niveau +/- 2% < 3 à 4%
- **Galopperende (galloping) inflatie > 10%**
bv België in 2022 en in de jaren '70, Turkije sept 23: 60%! → De Turkse centrale bank verhoogde het rentetarief in augustus flink tot 25 procent om de inflatie aan te pakken
- **Hyperinflatie**
Bv Duitsland na WOI, Zimbabwe '08: 89,7 triljard %, gevolgd door deflatie na invoering \$, Venezuela '19: 1.370.000 %
- **Negatieve inflatie:** daling van het algemene prijspeil gedurende **korte tijd** (België: 2009, 2014, 2020)
- **Deflatie:** aanhoudende langdurige daling van het algemene prijspeil
= slecht voor economie! bv jaren '30, Japan permanente deflatie sinds 1999, 2023: 4%
- **Stagflatie:** inflatie + stagnatie van de economische activiteit, heel moeilijk op te lossen
- **Desinflatie:** inflatie daalt (nu)

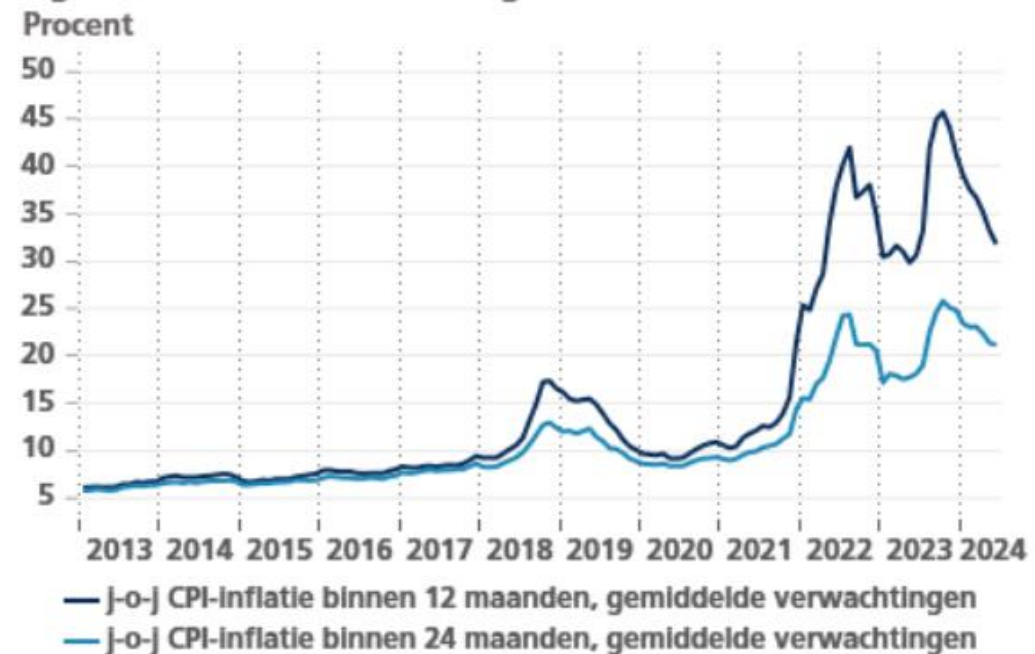
Lees de teksten in het actuadossier

Kan Turkije de hyperinflatie temmen?

KBC 28/6/24

De Turkse economie heeft een opmerkelijke beleidsverandering ondergaan sinds de presidentsverkiezingen van vorig jaar. President Erdogan heeft een bekwame minister van Financiën aangesteld die maatregelen neemt om het begrotingstekort terug te dringen. De regering ontdoet zich ook van dure regelgeving, bedoeld om de koersdaling van de lira te stoppen. Het belangrijkste wapenfeit is dat de centrale bank is afgestapt van haar onconventionele monetaire beleid en eindelijk haar beleidsrente meer dan heeft verviervoudigd om de hyperinflatie te verlagen. Toch blijft de inflatie ver boven het streefcijfer van de centrale bank en heeft de inflatie zich breder in de economie genesteld. Er zal een blijvend restrictief monetair beleid nodig zijn om de inflatie weer in te tomen.

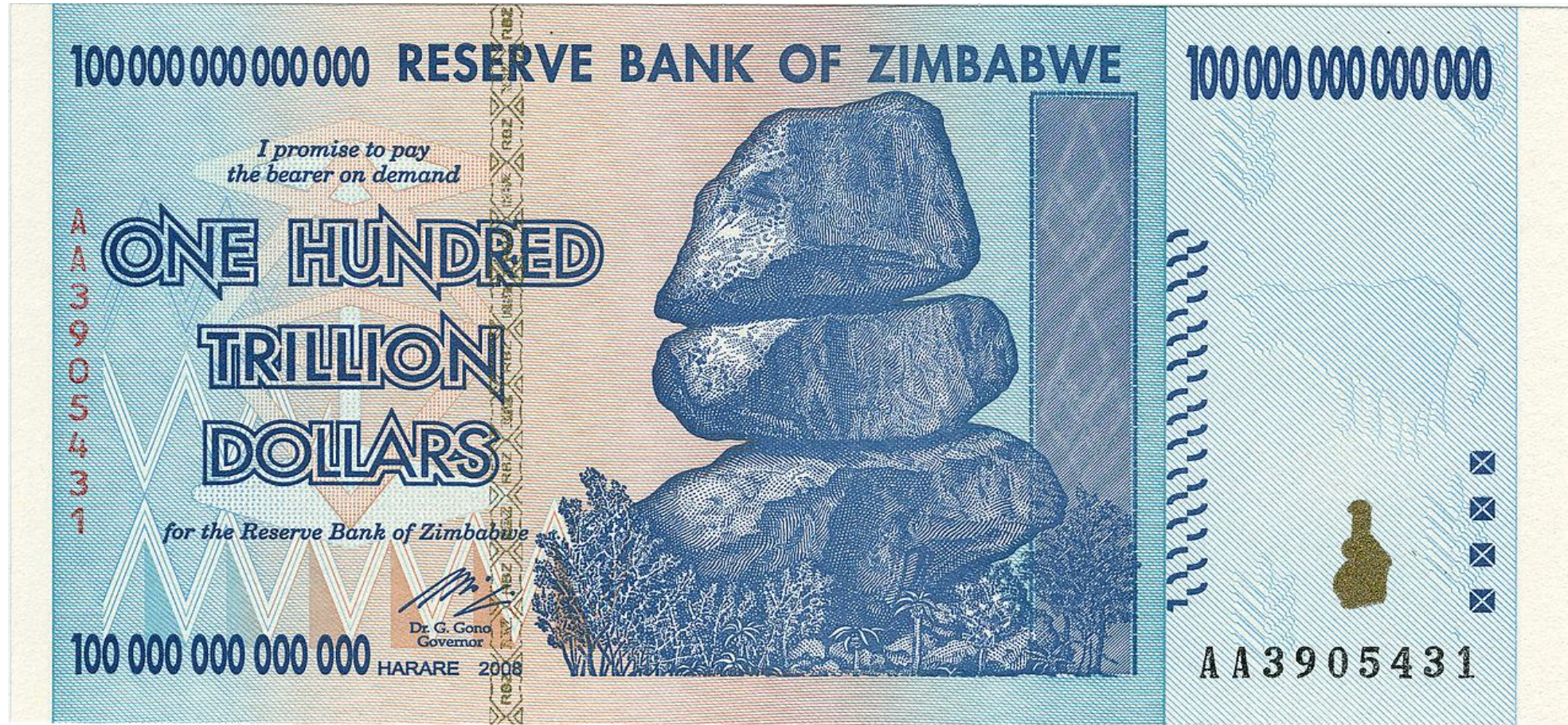
Figuur 3 - Inflatieverwachtingen

Source: KBC Economics based on TCMB

VOORBEELD: hyperinflatie

Zimbabwe (2008)

VOORBEELD: hyperinflatie Duitsland interbellum

What is Hyperinflation?

Inflation is when money loses its value, so you need more money to pay for the same thing

Hyperinflation is inflation that is very high and out of control; prices increase so fast and by enormous amounts.

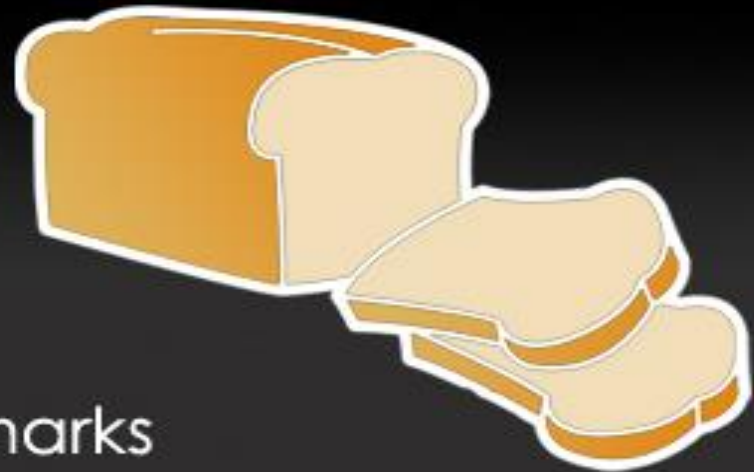
Eg; the cost of a loaf of bread in Germany due to hyperinflation –

Nov 1918: 1 mark

Nov 1922: 163 marks

Sep 1923: 1,500,000 marks

Nov 1923: 200,000,000,000 marks

VOORBEELD: hyperinflatie Venezuela

Video: Wat is hyperinflatie en wat kun je ertegen doen? 22 augustus 2018

<https://www.rtlnieuws.nl/geld-en-werk/artikel/4382071/zo-ziet-hyperinflatie-eruit-venezuela-stapels-geld-voor-een-kip#:~:text=Het%20is%20een%20noodgreep%2C%20omdat,1.000.000%20procent%20dit%20jaar.>

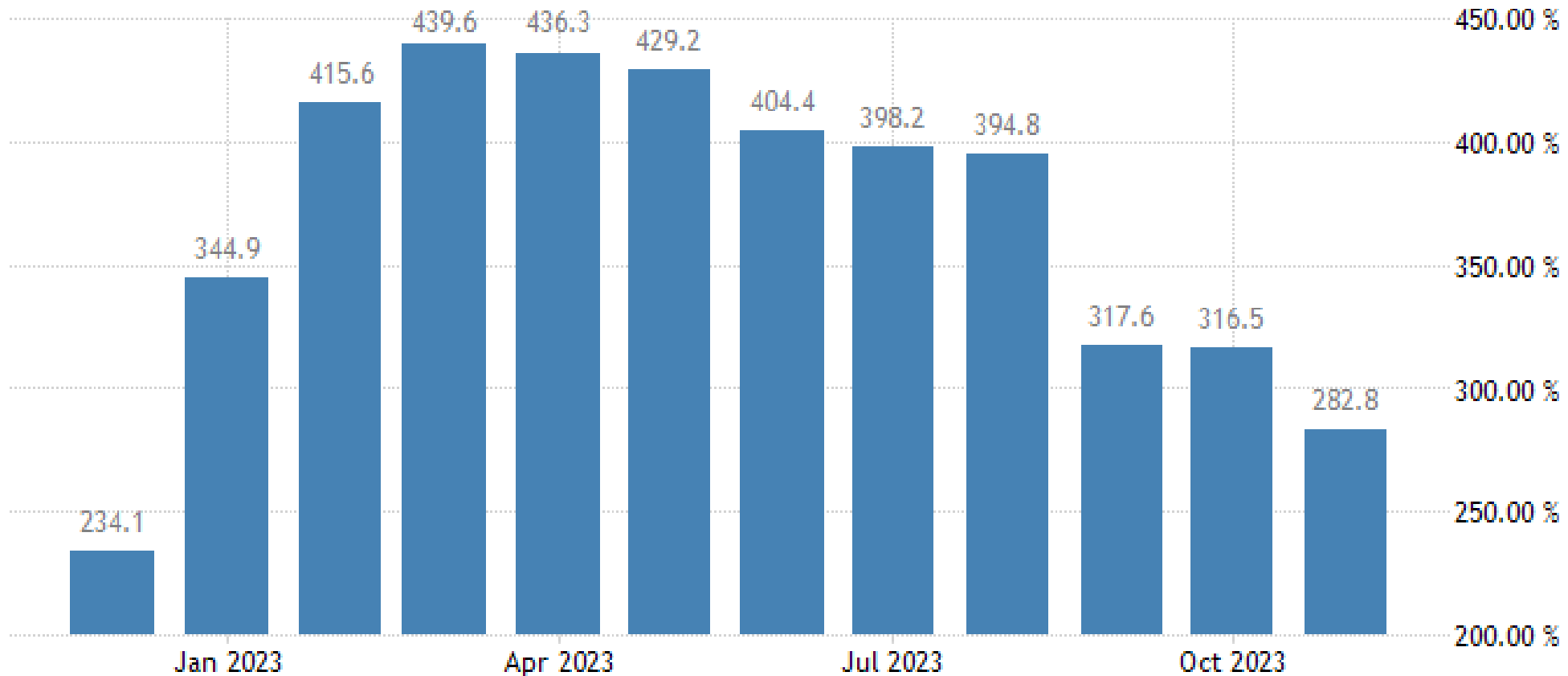

Voor een kilo tomaten betaal je in Venezuela 5 miljoen bolivar (beeld: Reuters)

Voor één rol toiletpapier moeten consumenten 2,6 miljoen bolivar-biljetten neerleggen. Waarschijnlijk kunnen ze beter het papiergeld gebruiken. (beeld: Reuters)

VOORBEELD: hyperinflatie Venezuela 2023

TRADINGECONOMICS.COM | BANCO CENTRAL DE VENEZUELA

Krimpflatie & Graaiflatie

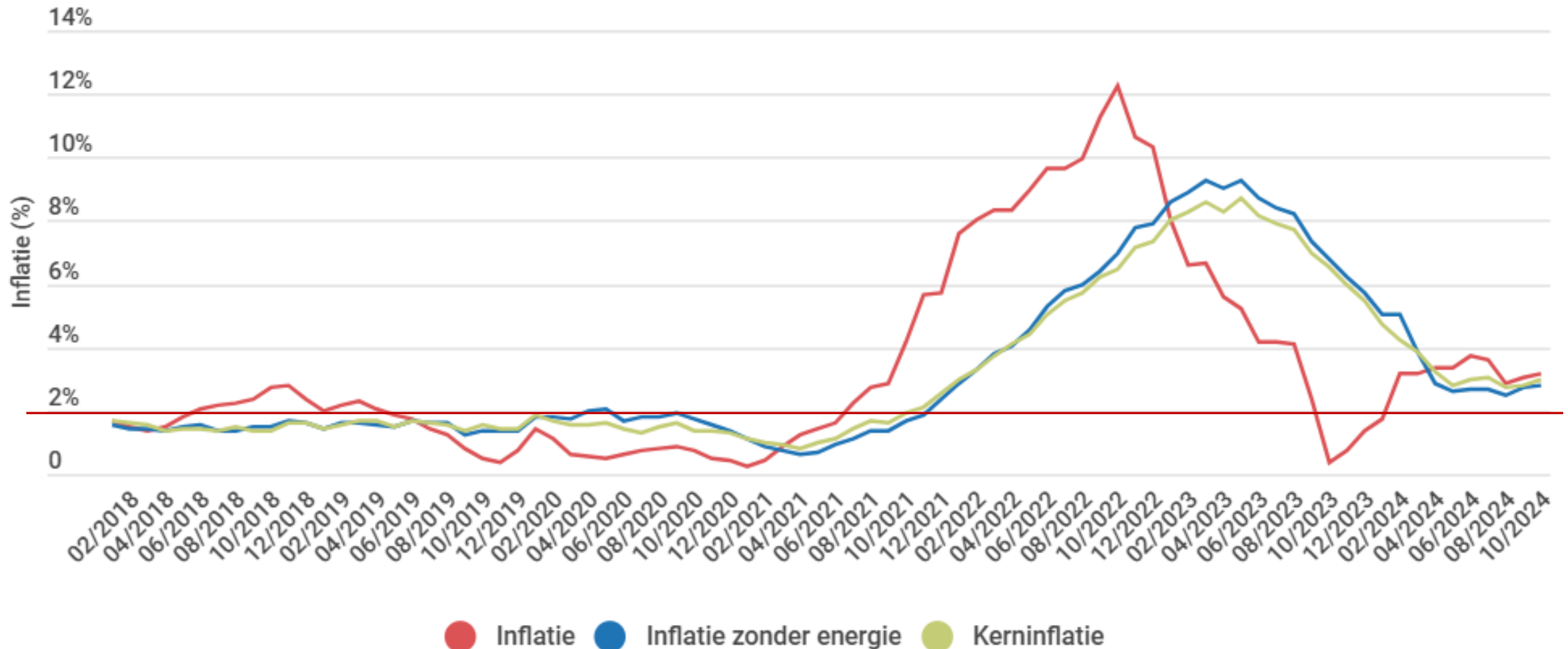
Dit zijn geen officiële economische termen!

Krimpflatie, een samentrekking van de woorden 'krimpen' en 'inflatie', is het verschijnsel waarbij een producent de inhoud van een product verkleint, maar deze kleinere hoeveelheid aan blijft bieden voor dezelfde of een hogere prijs. Het is een vorm van verscholen prijsverhoging. (= marketingtruc)

De definitie van **graaiflatie** is volgens Van Dale "inflatie die wordt aangewakkerd door ondernemingen die de kostenstijging van grondstoffen, productiemiddelen en arbeid volledig of bovenmatig doorberekenen aan de consument om hun winst op peil te houden of te verhogen" In Nederland in 2023 verkozen als “woord van het jaar”.

Evolutie Belgische inflatie 2018-2024

Kerninflatie en inflatie zonder energie

5) Oorzaken inflatie pg 243

1. Conjuncturele oorzaken
2. Structurele oorzaken
3. Monetaire oorzaken

5) Oorzaken inflatie pg 243

1. Conjuncturele oorzaken van inflatie

$V > A \rightarrow P \nearrow$ = vraaginflatie = bestedingsinflatie

= conjuncturele inflatie = demand pull inflation

Mogelijke oorzaken van overbesteding:

- Overheid: Tekort op de overheidsbegroting
- Buitenland: Overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans (vb $X > M$)
- Belangrijke investeringen in de publieke of in de privésector
- Vraag van consumenten & bedrijven $>$ aanbod

5) Oorzaken inflatie pg 244

2. Structurele oorzaken van inflatie

Productiekosten \nearrow = aanbodinflatie = kosteninflatie = structurele inflatie = cost push inflation

Oorzaken van kosten \nearrow :

- Loonkost: als lonen meer stijgen dan de productiviteit
→ productiviteitsinflatie (wage drift)
- Ingevoerde inflatie vb. grondstoffen
bv 2022
1973: OPEC olieprijsen \nearrow
- Verhoging btw of accijnzen bv autobrandstof, alcohol, sigaretten

Dit is het Belgisch probleem: wordt versterkt door automatische loonindexering = loonprijs螺旋

Lees teksten in actuedossier

5) Oorzaken inflatie

3. Monetaire inflatie

Oorzaak: teveel geld in omloop door

- Girale geldschepping door KI
- Chartaal geld door ECB

Verkeersvergelijking van Fisher:

$$M.V = P.T$$

geldstroom = goederenstroom

M = maatschappelijke geldhoeveelheid

V = omloopsnelheid van het geld (# x dat geld gebruikt wordt voor C)

P = gemiddelde prijsniveau (= algemeen prijspeil)

T = volume van ruiltransacties (= bbp in constante prijzen)

Als M ↗

of moet PT ↗

Als V ↗

ECB probeerde sinds 2015 bewust monetaire inflatie te creëren

6) Positieve gevolgen inflatie = voordelen

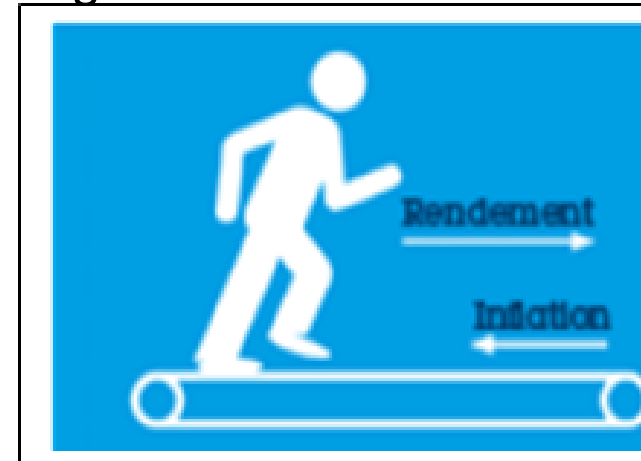
Een economie heeft een beetje inflatie nodig (+/-2%)

INFLATIE = OLIE voor de economie

- Bij lage inflatie = Stimulans om te consumeren
- Indien geen (volledige) compensatie via loonsverhoging
→ concurrentiekracht van de bedrijven ↗
- Voordelig voor de schuldenaar (dus ook voor overheid met grote staatschuld)
- Door progressiviteit van de belastingen → lopende inkomsten vd overheid ↗
- Beperkte inflatie = goed voor economie, beter dan deflatie

6) Negatieve gevolgen van inflatie

- Als Belgische inflatie hoger is dan buitenlandse: export \searrow en import \nearrow
= **Slecht voor concurrentiekracht**
- Loonstijging > productiviteitsstijging \rightarrow rentabiliteit \searrow
- Sterk fluctuerende inflatie \rightarrow bedrijven zijn onzeker & voorzichtig en eisen een hogere ROI
- Op LT: reële kost kapitaal \nearrow \rightarrow investeringen \searrow
- **Koopkracht lonen** \searrow bij geen, gedeeltelijke of na-indexering
- **Loon-prijsspiraal (2de ronde-effecten)**
- Niet-indexering van de belastingschalen \rightarrow belastingen \nearrow
- spaargelden kunnen een op inflatie gecorrigeerd rendement hebben dat negatief is:
als inflatie > intrest op spaargeld
Bv oktober21 op spaarrekening: $0,11\% - 4,16\% = -4\%$
Bv oktober 22 op spaarrekening: $0,11\% - 12,27\% = -12\%$
- Koopkracht \searrow van vastrentende spaar- en beleggingsproducten
- Hogere overheidsuitgaven

7) Bestrijding inflatie pg 246

➤ **Conjuncturele inflatie -> Vraag afremmen**

- Restrictief monetair beleid: centrale beleidsrente ↗
- Restrictief budgettair beleid: belastingen ↗
overheidsuitgaven ↘

➤ **Structurele inflatie (moeilijk te bestrijden!)**

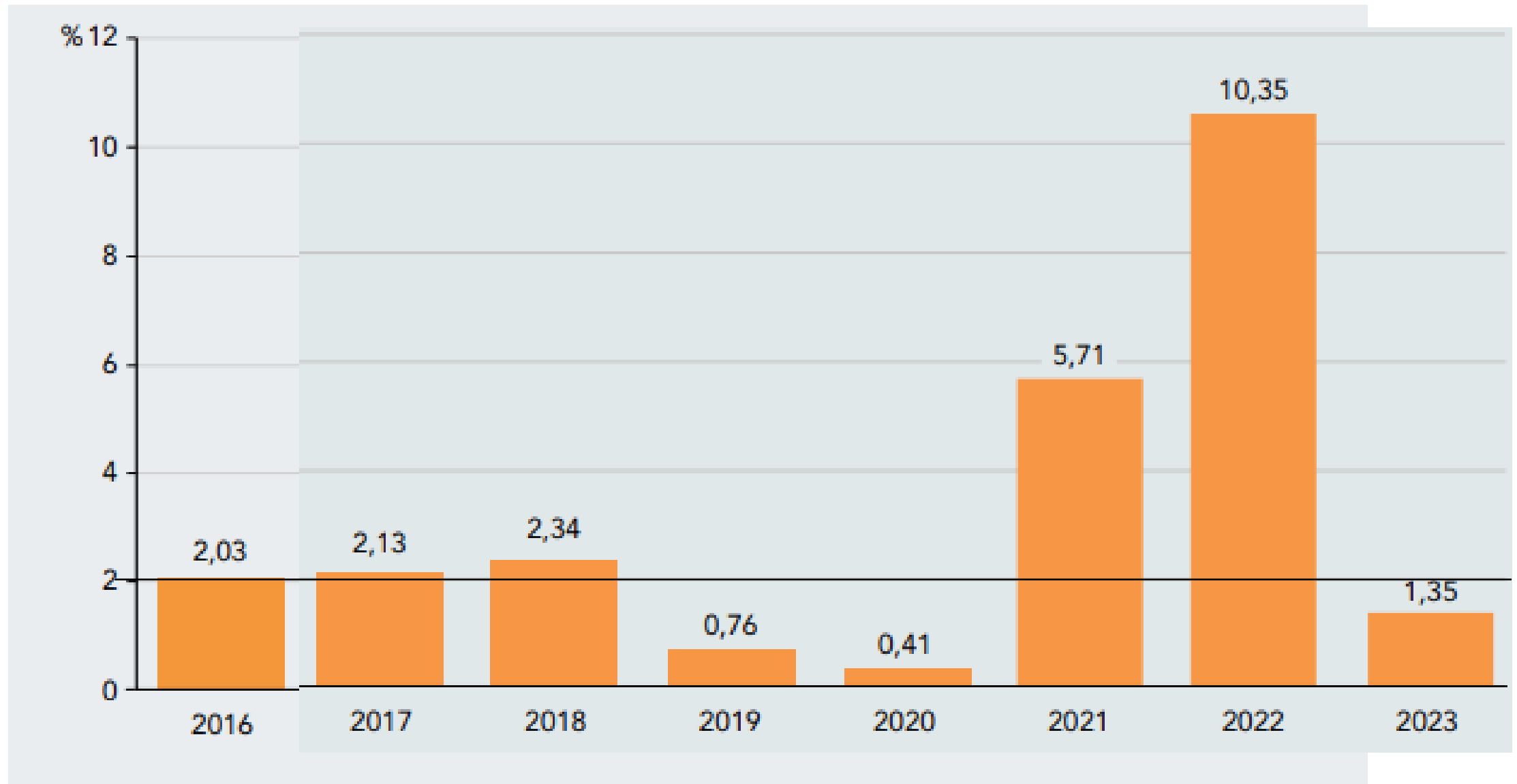
Oorzaken

- Meestal ingevoerd (via stijgende grondstof- en energieprijzen)
- Te sterk stijgende lonen: in België versterkt door automatische loonindexering = loon/prijsspiraal
- stijging indirecte belastingen ifv taxshift bv btw, accijnzen, ...

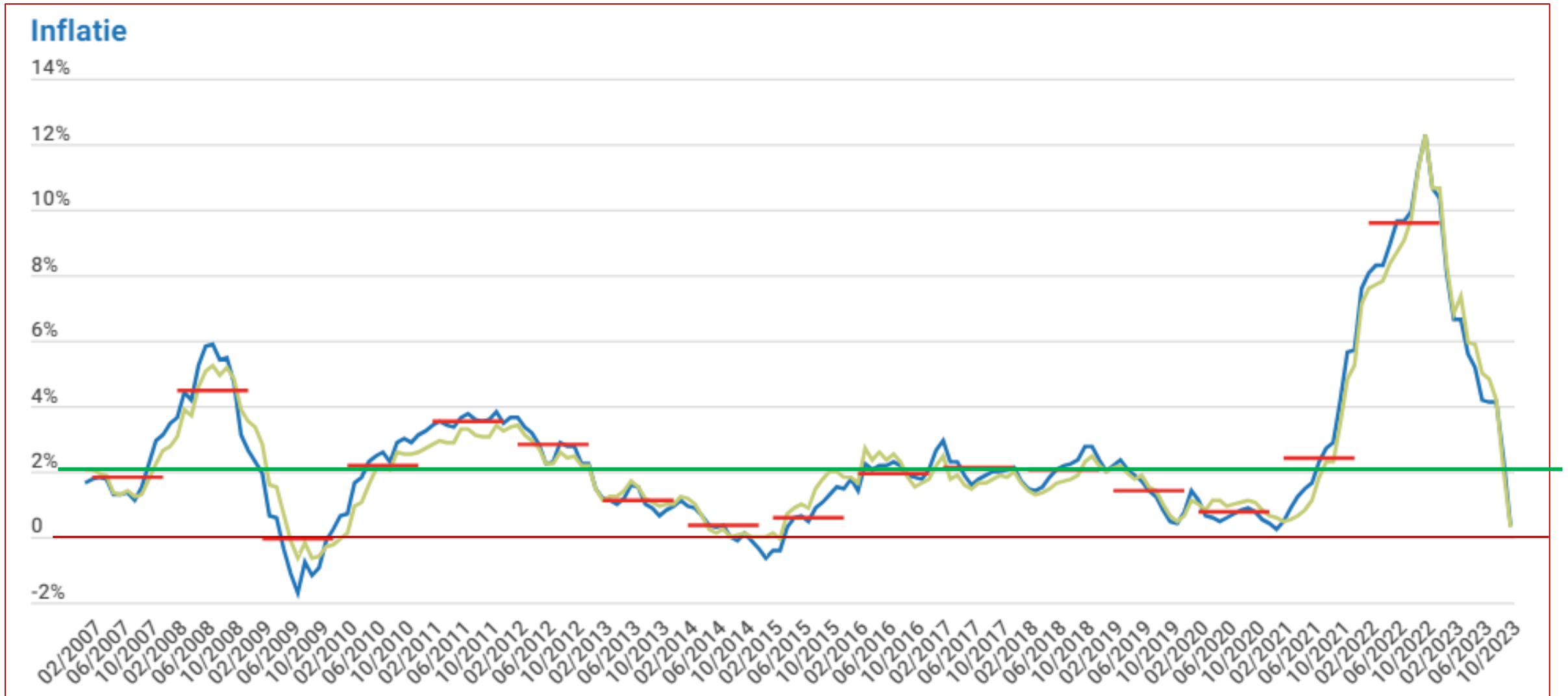
Oplossingen

- streng prijzenbeleid bv prijzenstop (drastisch)
- Loonmatiging adhv de loonnorm
- Daling patronale bijdrage
- Indexsprong

8) Inflatie 2016 – 2023 pg 247

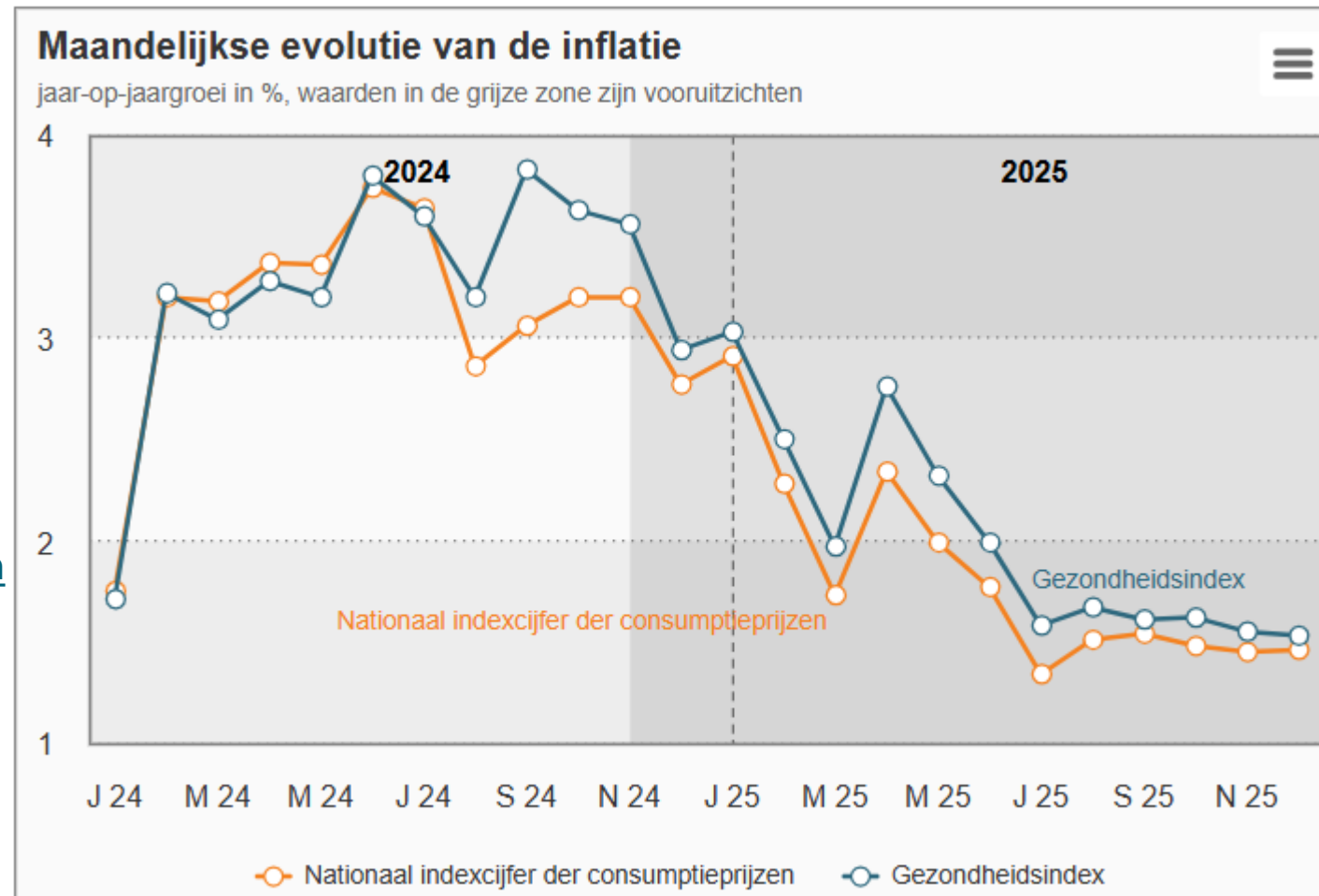
8) Evolutie Belgische inflatie 2007-2023

VERWACHTE INFLATIE België 2025

Op basis van die vooruitzichten zou de gemiddelde jaarinflatie (nationaal indexcijfer der consumptieprijzen, NICP) in 2024 op 3,1% en in 2025 op 1,8% uitkomen, tegenover 4,06% in 2023 en 9,59% in 2022.

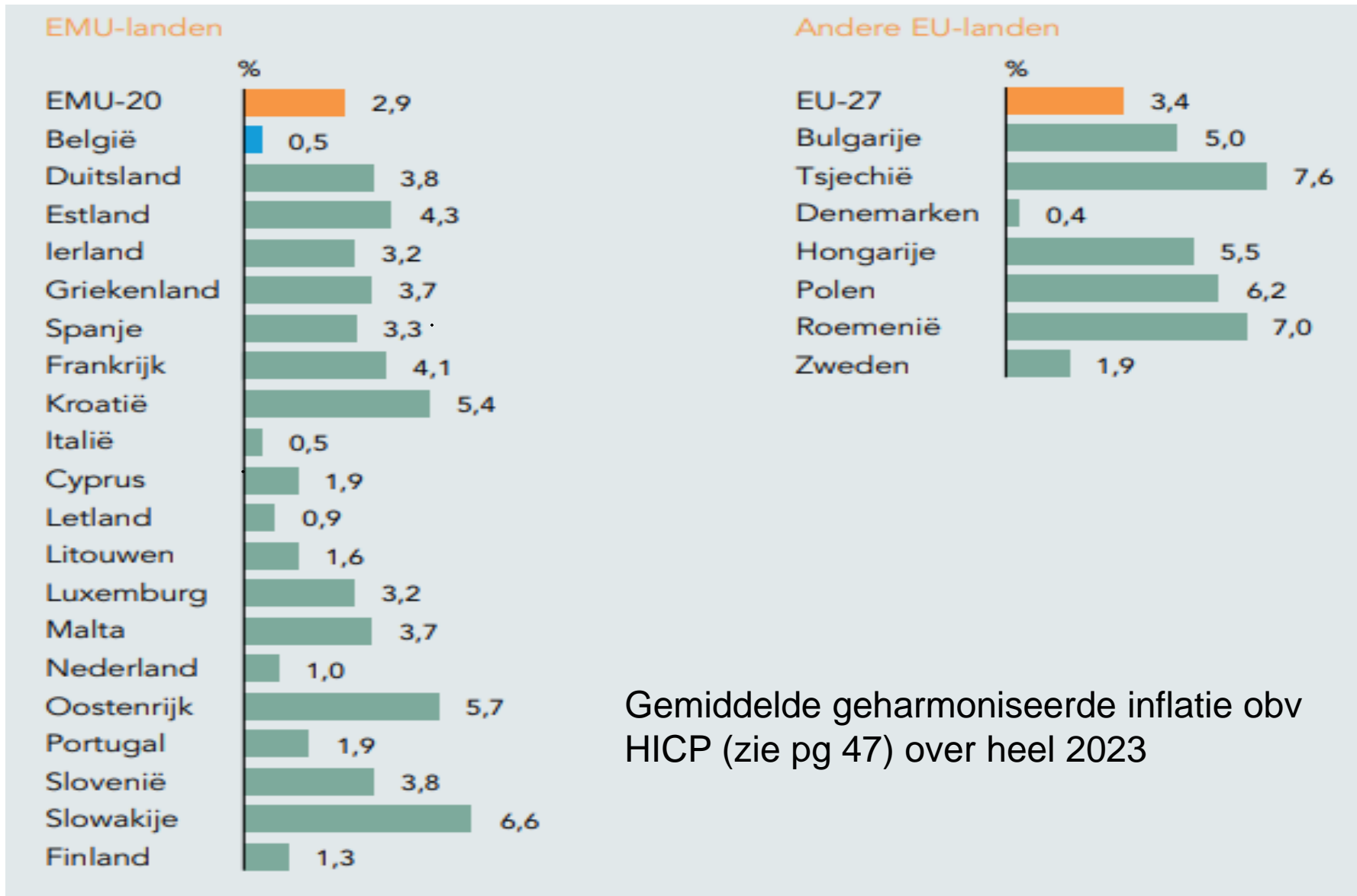
Bron: https://www.plan.be/databases/17-nl-indexcijfer_der_consumptieprijzen_inflatievooruitzichten
Geraadpleegd 16/11/24

8) Evolutie Belgische inflatie

- Meestal hoger dan in andere EU-landen
- EU streeft 2% na = prijsstabiliteit
- 2014: negatieve inflatie (dalende olieprijs, btw-verlaging energie, ..)
- Vanaf 2015: stijgende inflatie door stijging indirecte belastingen door taxshift
- 2019-2020: dalende inflatie door zeer lage energieprijzen en wegvallende vraag door Corona
- Vanaf midden 2021: oplopende inflatie door extra vraag, verstoorde aanvoer, stijgende energieprijzen
- 2022: stijgende energieprijzen door Oekraïne oorlog & 2de ronde effecten ☹️

Inflatie EU dec 2023

9) Deflatie pg 249

= daling van het **algemeen** prijspeil

= **erg negatief!** want vraag (consumptie & investeringen) wordt uitgesteld

→ Voorraden ↑

→ Vraag grondstoffen ↓

→ Prijzen ↓ & werkloosheid ↑ → negatieve spiraal

→ Schulden nemen in waarde toe: nadelig voor landen met hoge schuldgraad

3 essentiële kenmerken:

1) algemeen

2) lange periode

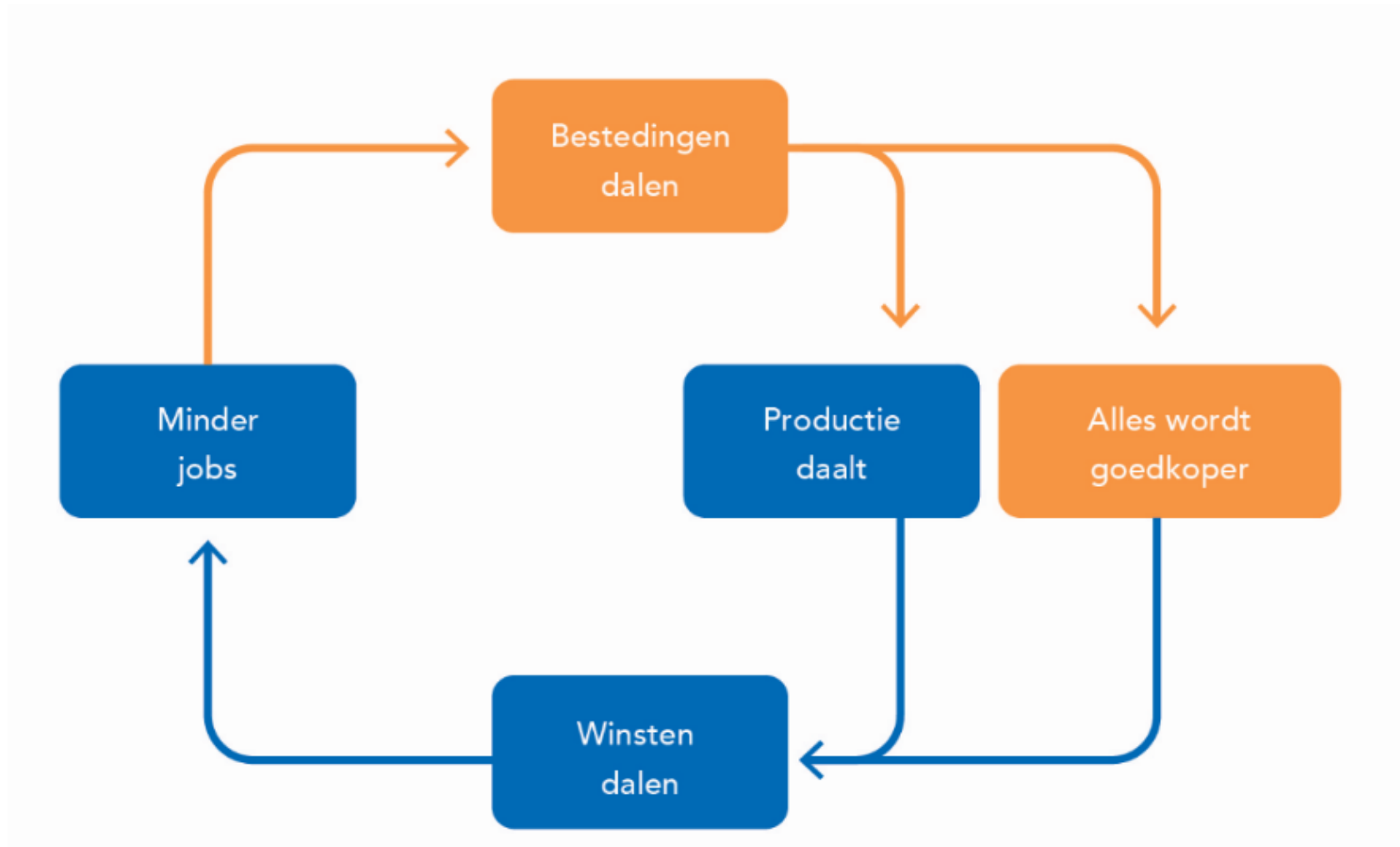
3) verwacht zijn

Dus: 2009 & 2014 deflatie? **NEEN wel negatieve inflatie**

vooral daling van grondstof- en energieprijzen! Kerninflatie bleef positief.

ECB vreesde deflatie (2012 – 2019) en neemt maatregelen bv daling rente & QE

9) Deflatie pg 249

Maak zelftoetsen

Lees de teksten in het actuadossier op Canvas